

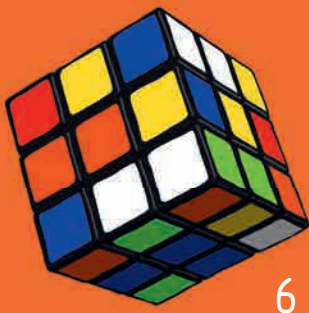
ANGELA
ZIJNGE
DATA OP DE
WADDEN

SCHERP

OVER INTELLIGENCEGESTUURD POLITIEWERK

OP DE GRENS VAN KUNNEN
EN WILLEN / DATATALENTEN /
IN DE WIJK/INFORMATIE VAN
INSIDERS / INTELLIGENCE IN
2025 / DE INTEL ACADEMIE EN
DE POLITIEACADEMIE

ONTWIKKELAGENDA INTELLIGENCE | DECEMBER 2020

6

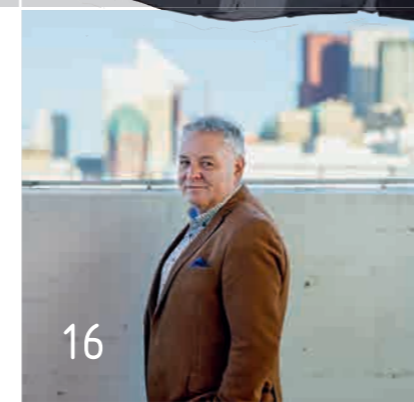
SCHERP

Intelligence zorgt dat de politie informatie scherp krijgt. In een datagedreven samenleving is dat dé basis voor ons werk. Het magazine Scherp laat zien hoe we de stap zetten van onderbuik naar onderbouwing en van reactie naar 'proactie'. Het verwoordt hoe intelligence ons werk verandert en welke invloed dat heeft op collega's. Het verbeeldt de mensen mét wie en vóór wie wij ons werk doen. En het presenteert de feiten en cijfers. Dat doet het realistisch en oprecht, grondig en zorgvuldig. Want Scherp verrijkt, verdiept en verenigt niet alleen. Scherp is boven alles scherp.

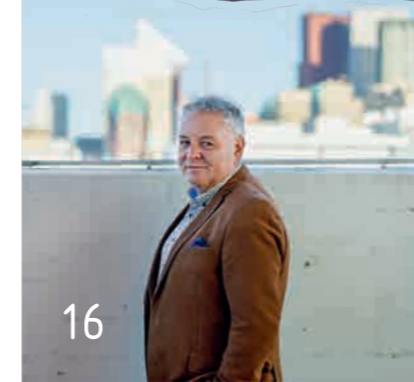
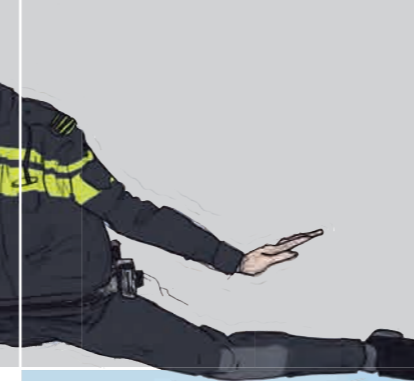
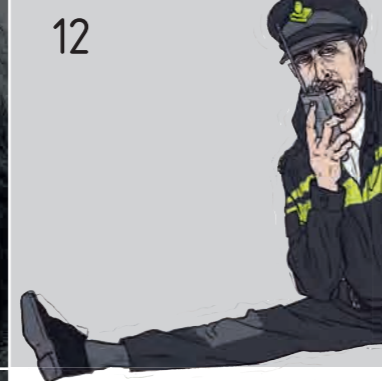
COLOFON
Scherp is een magazine over intelligencegestuurd politiewerk
Uitgever Nationale Politie, Portefeuille Intelligence, Nieuwe Uitleg 1, 2514BP Den Haag
Redactieraad Tjeerd ten Brink, Corine Brouwer, Heleen Dittrich, Jan ter Mors, Ilja Smits
Realisatie Sabel Communicatie, Rembrandtlaan 24, 3723 BJ Bilthoven, sabelcommunicatie.nl
Vormgeving Marc van Meurs
Lithografie Grafimedia
Druk Tuijtel
Rechten Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, vermenigvuldigd of gereproduceerd zonder schriftelijke toestemming van de uitgever en/of andere auteursrechthebbers.

- 4 VOORWOORD**
Jannine van den Berg, politiechef Landelijke Eenheid en portefeuillehouder Intelligence.
- 5 (19, 51) DATATALENTEN**
Fans van puzzels, cijfers en psychologie.

22
'Als we elkaar echt willen versterken, moeten we nog meer van elkaar leren'

'Instrumenten kunnen onderbuikgevoel voor politiecollega's corrigeren'

12

6 HEB JIJ EEN NEUS VOOR DATA?

Doe de test en kom erachter of intelligence iets voor jou is.

8 RANKING THE RISKS

De politie wordt er steeds beter in: het taxeren van de kans dat iemand overgaat tot een misdrijf.

12 DATA EN ETHIEK

De spagaat tussen kunnen, mogen én willen.

16 DATA IN HET VERLEDEN

Jan ter Mors, programmadirecteur Intelligence, neemt ons mee naar de tijd dat we nog niet wisten wat we wisten.

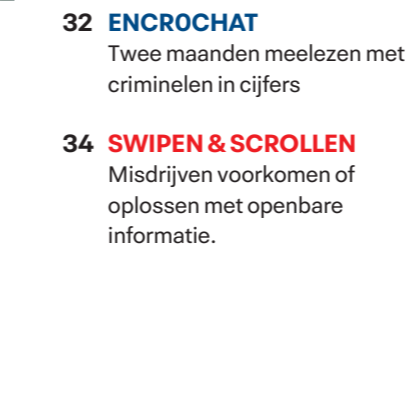
16

20 INTELLIGENCE IN 2025

Wat is de toekomst van het vakgebied? Scherp maakt een sprong in de tijd.

22 PARTNERS AGAINST CRIME

Intelligence is een gezamenlijke operatie van politie en partners als de Koninklijke Marechaussee.

24

24 PROJECT HELIOS

Een landelijke database voor intelligence is nog toekomstmuziek. Maar de eerste noten klinken al.

26 IN DE WIJK

Drie agenten nemen je mee naar hun wijk. Ontdek hoe intelligence de collega's op straat helpt – en andersom.

32 ENCROCHAT

Twee maanden meelesen met criminelen in cijfers

34 SWIPEN & SCROLLEN

Misdrijven voorkomen of oplossen met openbare informatie.

26

36 HUMAN INTELLIGENCE

Tips van binnenuit helpen bij het starten of sturen van operaties.

38 IN DE MELDKAMER

Meerdere disciplines werken samen om de tijd van melding tot aanhouding te verkorten.

42 INNOVATIES UIT HET REAL TIME INTELLIGENCE LAB

Onderzocht en getest voor, met én in de praktijk.

46 DE POLITIEACADEMIE EN INTEL ACADEMIE

Het intelligencevak leren? De schoolbanken in én in de praktijk aan de slag.

50 FEITEN & CIJFERS
WhatsAppfraude

26

46 DE POLITIEACADEMIE EN INTEL ACADEMIE

Het intelligencevak leren? De schoolbanken in én in de praktijk aan de slag.

50 FEITEN & CIJFERS
WhatsAppfraude

26

46 DE POLITIEACADEMIE EN INTEL ACADEMIE

Het intelligencevak leren? De schoolbanken in én in de praktijk aan de slag.

50 FEITEN & CIJFERS
WhatsAppfraude

42

'Je wilt niet alleen over alle informatie beschikken die je nodig hebt om de juiste keuzes te maken. Je wil die informatie ook ontvangen op het moment dat je haar nodig hebt'

'Ik zie met pijn in mijn hart dat de medewerkers die de meeste informatie binnenhalen, de mensen in de meldkamers en achter de telefooncentrales, in de lagere salarisschalen zitten'

HET BEGINT MET EEN VERHAAL

DAT HET VERZAMELEN, analyseren en interpreteren van data is uitgegroeid tot een onmisbaar onderdeel van het moderne politiewerk, wist ik. Maar toen ik twee jaar geleden als portefeuillehouder de wereld van de intelligence binnenstapte, stond ik er toch van te kijken hoe veelomvattend en betekenisvol het vakgebied is. De verscheidenheid aan toepassingen bleek nog groter dan ik had gedacht.

De anonieme tip van een burger die kan leiden tot de arrestatie van een drugsbaas. De dagelijkse briefing aan de noodhulp die zorgt dat collega's goed geïnformeerd aan hun dienst beginnen. Maar ook trendanalyses en dreigingsmeldingen die ons helpen om ontwikkelingen te signaleren en onheil te voorkomen. Van de medewerker in de operatie tot de collega die beleid maakt – intelligence is er voor ons allemaal.

Maar zij is ook ván ons allemaal. Zoals de veiligheid buiten een gedeeld belang is, is ook intelligence een gedeelde verantwoordelijkheid. Dat houdt niet op bij de grenzen van de eigen organisatie. Een goede informatiepositie is een collectieve inspanning van politie, partners en bevoegd gezag. Partners zoals gemeenten en de Koninklijke Marechaussee. Over de waardevolle samenwerking met de 'politie van de krijgsmacht' lees je verderop in dit blad.

Binnen het korps begint het ermee dat we de ogen en oren openhouden en alert zijn op alles wat relevant kan zijn voor het politiewerk in zijn volle breedte. Nou weet je natuurlijk als geen ander welke informatie relevant is voor je eigen zaak. Maar inschatten waar een collega iets aan heeft, is soms minder eenvoudig.

Mijn ervaring is dat het dan helpt om even uit te zoomen en de blik te richten op het gemeen-

BEELD JASPER ZWARTJES

schappelijke probleem buiten. Een probleem in de wijk. Het geweld achter de voordeur. De drugscriminaliteit op buurt-, landelijk of internationaal niveau. Praat eens met een collega, kijk door zijn of haar bril naar jouw werk. Zijn er zaken die jij ziet en hoort waarmee je de ander kunt helpen? En andersom: weet hij of zij misschien iets wat jou helpt in je werk? We beschikken bij de politie over een goudmijn aan data. Technologie helpt ons om dat goud te delven en op de juiste manier te gebruiken. Maar human intelligence zal altijd een belangrijke rol spelen. En dat begint bij wat de één aan de ander vertelt. Op straat. In het bureau. In een partner-overleg. En nu ook in Scherp, magazine over intelligence-gestuurd politiewerk. Ik nodig je uit om je te laten verrassen door de verhalen van collega's van binnen én buiten de politie. ■ ■ ■

Jannine van den Berg, politiechef Landelijke Eenheid en portefeuillehouder Intelligence

SIJANNE NAP

Leeftijd: 29
Plaats: Amsterdam

'Als kind was ik al gek op cijfers en dat is altijd zo gebleven. Ik heb dan ook een studieachtergrond in wiskunde en informatica, wat goed aansluit bij het multidisciplinaire vakgebied van data science.

Voor welke onderwerpen in mijn dagelijkse werk langskomen, heb ik over het algemeen geen voorkeur. Of het nu gaat om fietsendiefstal of drugshandel, data is data. Waar ik werk is wel belangrijk. **Ik wil een verschil maken, echt iets betekenen. Bij de politie kan dat.** Nog te vaak worden bergen informatie handmatig doorgespit. Wat is er dan mooier dan dat jij collega's hiernmee kunt helpen door middel van slimme analyses en voorspellende modellen? Dat je met elkaar tot waardevolle nieuwe inzichten komt die rechercheurs en agenten nodig hebben?

Het vak van data scientist is ontzettend mooi, maar binnen de organisatie weet niet iedereen wat het precies inhoudt. We kunnen nóg meer doen. Ik zou tegen de collega's in blauw willen zeggen: laat ons meedenken. Roep ons erbij.'

TEKST ANNEMIEK DE RUITER | BEELD MANON VAN DER ZWAAL

HEB JIJ EEN NEUS VOOR DATA?

In dit magazine maak je kennis met de data scientists van de politie. Ben jij zelf scherp genoeg voor zo'n baan? Maak de quiz en binnen vijf minuten weet je het.

1 IK BEN DOL OP PUZZELLEN

NEE

JA

Dat komt goed uit. Data science is vaak puzzelen en logisch redeneren. En als het niet lukt, opnieuw beginnen. Patronen en verbanden zoeken. Net zo lang tot alle stukjes op hun plek vallen.

2 DATA: HOE BIGGER HOE BETER

NEE

JA

Mooi. Bij de politie kom je alle soorten data tegen. Van klassieke Excelbestanden tot WhatsAppberichten, beeldmateriaal, teksten en sensordata.

3 AFKO'S E.D. M.B.T. ICT ETC.; DAAR KAN IK WEL WAT MEE

JA

NEE

De wereld van de politie is gevuld met afkortingen en Engelse termen. No worries: wat je niet weet, kun je IRL leren.

7 IK BETAAL ZELFS DE GLAZENWASSER WIT

NEE

JA

Als data scientist bij de politie lig je onder een vergrootglas, net als elke andere politiemedewerker. Een politiemedewerker is en blijft van onbesproken gedrag. Je moet integer zijn. En beschikken over een groot ethisch besef. Logisch toch?

6 IK HEB ENGELEN- GEDULD

NEE

JA

Bedenk voor je bij ons komt werken dat de politie een grote en complexe organisatie is, gebonden aan veel regels. Het kan dus best even duren voor je iets geregeld hebt, het gaat niet altijd zo snel als je als frisse data scientist zou willen. En het werken met state-of-the-art-apparatuur duurt soms wel even.

5 STATISTIEK IS NIET ENG, STATISTIEK IS MIJN HOBBY

NEE

JA

Heel wat veelbelovende wetenschappelijke talenten zijn gestrand op statistiek. Word jij wél gelukkig van variabelen, varianties en validiteit? Welkom aan boord ($p < 0,05$)!

4 IK WEET ECHT ALLES VAN ALGORITMES

NEE

JA

Data scientists proberen zo veel mogelijk om algoritmes en rekenkracht het werk te laten doen. Daarvoor moet je wiskunde leuk vinden en goed kunnen programmeren. Sommige dingen kun je beter niet aan computers overlaten. Op zulke momenten bekijk en beoordeel jij de data en wat je ermee kan. En zit je dus lang achter het scherm.

9 IK DOE LIEVER IETS NUTTIGS DAN IETS GELIKTS

NEE

JA

Verwacht bij de politie geen vette extra's als een auto van de zaak of bedrijfsuitjes naar tropische oorden. Bij ons gaat het om de maatschappelijke winst. Jouw beloning? Dat je een bijdrage levert aan de veiligheid van Nederland. En natuurlijk die meer dan 60.000 geweldige collega's.

8 IK BEN EEN VROUW

NEE

JA

Alle voorgaande vragen met JA beantwoord, én je bent vrouw? Dan heb je een nog grotere kans om een steengoede data scientist te zijn. Omdat je tijdens je bèta-opleiding waarschijnlijk al heel wat hobbels hebt moeten overwinnen in een mannenwereld en omdat je misschien net wat meer naar het grote geheel kijkt. Maar mannen zijn even welkom hoor.

10 IK STA MIJN MANNETJE M/V

NEE

JA

We geven het maar eerlijk toe: we werken nog niet zo lang met data scientists. Dus je moet vaak uitleggen wat je doet. Wat je toegevoegde waarde is. En waarom het zo belangrijk is dat jij bij een onderzoek betrokken wordt. Hou vol!

GESCHIKT!

De kans is groot dat je met deze score allang data scientist bent bij ons. Zo niet, dan moet je het maar snel worden. Op kombijde.politie.nl, bij het vakgebied Intelligence, vind je onze vacatures.

ONGESCHIKT: Jij gaat niet gelukkig worden als data scientist. Maar niet getreurd, er is nog heel veel ander mooi werk bij de politie.

RANKING THE RISKS

Het ene risico is het andere niet. Dat iemand tot geweld zou kunnen overgaan, wil niet altijd zeggen dat hij of zij dat ook echt doet. Bianca Voerman en Eva Lam vertellen hoe de politie steeds beter wordt in risicotaxatie, het inschatten van de kans dat een mogelijkheid werkelijkheid wordt.

EEN MAN DIE VEROORDEELD is voor meerdere levensdelicten, allemaal in de relatiesfeer, komt vrij. Hij heeft een lange straf uitgezeten en tbs gehad, nu mag hij de samenleving weer in.

Na een paar jaar krijgt de politie een melding van een vrouw. Ze had een relatie met deze man en sinds ze die verbroken heeft, krijgt zij het gevoel dat hij haar stalkt. Op zichzelf is het nog niet heel verontrustend. Maar dit is precies het patroon dat zich eerder ook voltrok voordat hij overging tot moord; hij gaat een relatie aan en zodra die wordt verbroken, komt hij in een crisis.

Hoe kun je zulke informatie als politie zo goed mogelijk verzamelen en benutten? Hoe schat je het risico in dat deze man

vormt voor de betreffende vrouw en andere (ex-)partners? En hoe ga je daar samen met samenwerkingspartners mee om?

Risico's taxeren doen we allemaal, de hele dag door. Thuis (Laat ik de pan op het vuur staan als ik even naar de burenlloop?) en in ons werk (Zal deze persoon geweld gebruiken als we hem aanhouden?). Voor zulke inschattingen vertrouwen mensen meestal op hun onderbuikgevoel en levenservaring. Dat levert niet altijd het meest betrouwbare resultaat op. Omdat de belangen van een goede risicotaxatie zo groot zijn, gebruikt de politie risicotaxatie-instrumenten. Bianca Voerman werkt veel met zulke instrumenten en helpt bij het »

TEKST: JORIEKE VAN DER GEEST | BEELD: SHUTTERSTOCK

» ontwikkelen ervan. Ze is onderzoekspsycholoog en wordt zodoende vaak ingezet voor het duiden en beïnvloeden van gedrag in complexe zaken. Risicotaxatie is een groot onderdeel van het vak.

Zo heeft ze zich sinds ze in 2006 bij de politie begon veel beziggehouden met bedreigingen aan het adres van politici.

'Ik kijk bijvoorbeeld mee naar zorgelijke correspondentie van burgers aan politici en andere hoogwaardigheidsbekleders om politiecollega's te helpen bij het inschatten

meer het enige instrument voor risicotaxatie. Het programma 'Professionalisering Risicotaxatie' wil zulke instrumenten en het gebruik ervan, de naam zegt het al, professionaliseren.

Eva Lam maakt als bedrijfsvoerings-specialist deel uit van het programma. 'Wij willen dat het aanbod van instrumenten landelijk uniform is, en dat ze betrouwbaar en valide zijn. Ook willen we dat het inschatten van risico's volgens een vaste structuur verloopt. Instrumenten dienen bijvoorbeeld

best als eerste kunnen oppakken nóg beter maken. Een hoge inzet, dáár waar het risico hoog is.' De mens, met diens persoonlijke ervaring en context, blijft degene die uiteindelijk de beslissing neemt over de opvolging, geeft Eva aan. 'Maar zo'n instrument voegt veel kennis en ervaring toe, en kijkt op een objectievere, gestructureerde manier naar een bepaald risico.' Bianca vult aan: 'Zo blijkt uit onderzoek dat mensen bij stalkingzaken de neiging hebben het risico van ex-partners lager in te schatten dan het in werkelijkheid is. Dat onderbuikgevoel klopt dus niet. Instrumenten kunnen dat voor politiecollega's corrigeren.'*

Niet voorspellend

Intelligence brengt risicotaxatie dus een stap verder. Maar je hebt het altijd over een kans; de garantie dat iemand met een hoog risico op het plegen van geweld daadwerkelijk geweld pleegt, heb je nooit, geeft Eva aan. Risicotaxatie is geen voorspelling, legt Bianca uit. 'Je plaatst een zaak in een categorie samen met andere zaken die hetzelfde niveau aan risicofactoren hebben. Die zaken lijken op elkaar qua risico's. Als dat de categorie "laag risico" is, kun je nog niet zeggen dat niemand uit die categorie iets gaat doen. Je kunt ook niet zeggen dat iedereen uit de categorie "hoog risico" wel iets gaat doen. Maar je weet wel dat in die laatste categorie de meeste zaken zitten die escaleren, dus dat die zaken bovenop de stapel moeten komen.'

En hoe zit het met de man van het begin van dit verhaal? Bianca: 'Zijn ex-partner heeft begeleiding gekregen, de politie heeft contact opgenomen met de hulpverleners met wie hij in contact heeft gestaan, en er is opnieuw strafrechtelijk onderzoek ingesteld naar zijn gedrag', licht Bianca toe. Of de man zijn beginnende patroon ooit zou afmaken, weet niemand. Maar de casus is geplaatst in de box 'hoog risico' en kreeg dus de nodige aandacht. ■■■

* Zie ook het artikel op pagina 18 over de grenzen van wat we willen en kunnen.

Die inschatting bepaalt welke veiligheidsmaatregelen genomen worden en welke persoonsgerichte aanpak nodig is

van het risico en daarmee het nemen van de juiste beveiligingsmaatregelen. Ik zoek dan naar risicofactoren die zorgelijk zijn en naar risicoverlagende factoren die beschermend zijn. Zo weten we bijvoorbeeld dat de kans op geweldgebruik naar anderen groter is bij mensen die ten einde raad of suïcidaal zijn.' Na verloop van tijd merkte Bianca dat ze steeds dezelfde typen bedreigingen en bedreigers aan het beoordelen was. Om politiewerk bij zulke bedreigingen slimmer te maken, deden haar collega's en zij verder onderzoek, stelden ze een handboek op voor het beoordelen van bedreigingen en startten ze een pilot. En uiteindelijk ontwikkelden ze een persoonsgerichte aanpak met gebruik van een screeningsinstrument: de CTAP-25. Bij elk zaak kan een politie-medewerker van het Team Dreigingsmanagement (Landelijke Eenheid) met behulp van 25 vragen beter inschatten of de betreffende persoon een laag, matig of hoog risico vormt. Die inschatting bepaalt welke veiligheidsmaatregelen genomen worden en welke persoonsgerichte aanpak nodig is. Inmiddels is dit bij lange na niet

te zijn ontwikkeld op basis van empirisch onderzoek naar risicofactoren; we moeten als politie altijd kunnen uitleggen waarom iemand een hoge score heeft.'

Een tool, niet het doel

Belangrijk om te benadrukken, vindt Eva dat het gebruik van risicotaxatie-instrumenten nooit op zichzelf staat. 'Het gebruik van instrumenten heeft alleen zin als je ook echt opvolging geeft aan de uitkomsten; je moet er iets mee doen, maatregelen treffen of een behandelplan opstellen.' Of niets doen, als het risico laag blijkt. Ze zet zich met overtuiging in voor risicotaxatie, omdat ze er zoveel kansen voor ziet. Voor de collega die met betere informatie op zak en dus veiliger naar een incident rijdt bijvoorbeeld. Voor de bescherming van een potentieel slachtoffer. Of om te interveniëren als een jeugdige de criminele kant op dreigt te gaan. Ze weet ook dat de politie niet de capaciteit heeft om alles met evenveel inspanning op te pakken. 'Je moet keuzes maken. Je capaciteit slim inzetten. Met professionele risicotaxatie kunnen we de inschatting voor wat we het

'De grootste successen van de intelligence-organisatie zijn onze best bewaarde geheimen'

HENK GEVEKE, KORPSLEIDING, REFERENT INTELLIGENCE

OP DE GRENS

TEKST TIM NIEMANTSVERDRIET | BEELD GIJS KAST

VAN KUNNEN EN WILLEN

De politie beschikt over meer informatie dan ooit tevoren. Maar welke data mogen we waarvoor gebruiken? En wat vinden we eigenlijk redelijk? Een interessant gesprek over de spagaat tussen kunnen, mogen en willen. 'De samenleving bepaalt onze grenzen.'

DEURBELLEN MET CAMERA'S. Smart cities vol allerhande sensoren die de openbare ruimten op van alles monitoren, van parkeercapaciteit tot geluidsoverlast. En wie weet wat de toekomst ons nog gaat brengen. In een land waar veiligheid en openbare orde boven alle andere waarden verheven zijn, zou de politie zulke intelligence-goudmijntjes zonder enige vorm van

reflectie of verzet aanboren. Maar zo'n land is Nederland niet. En zo'n politie wil de Nederlandse ook niet zijn. Mogen we deze data gebruiken? En willen we dat eigenlijk wel? Dat zijn de vragen waar Birgit Vredendaal, Katinka Knops en Walter Schirm zich over buigen, ieder vanuit zijn of haar eigen functie. Birgit richt zich op het mogen, als adviseur wet- en regelgeving. Katinka, adviseur ethiek,

op het willen. En Walter krijgt als adviseur op het gebied van datagebruik met beide te maken.

Spanningsveld

De politie heeft er in januari van dit jaar zelfs een portefeuille voor ingericht, Ethiek & Privacy, waar Walter en Katinka deel van uitmaken. Zij begeven zich dagelijks in een complex spanningsveld van botsende »

BIG BROTHER SPREEKT

Een drone met luidspreker die mensen oproept zich aan de regels te houden. Het is een bijzonder efficiënt middel voor ordehandhaving. Maar niet iedereen was er blij mee, toen de politie eind maart de zogeheten 'speaker drones' inzette om burgers op de coronamaatregelen te wijzen. Een beetje te veel big brother, luidde de kritiek. Omdat het niet duidelijk was wat er met de geschoten camerabeelden werd gedaan. En omdat het nogal afstandelijk is, om door een machine terechtgevoerd te worden. Willen we die weg inslaan? En zo nee, zijn er dan andere toepassingen van drones mogelijk die wél op draagvlak van burgers kunnen regelen? Om eenheden te helpen bij het maken van zulke afwegingen, werkt Ethiek & Privacy nu aan ethische richtlijnen voor het gebruik van drones.

Walter Schirm

Katinka Knops

» waarden, dat telkens weer van gedaante verandert. Elke relevante (technologische) ontwikkeling brengt nieuwe strategische dilemma's met zich mee, die de relatie tussen burgers en politie kunnen veranderen. Hoe gebruik je algoritmen die misdaden kunnen vrijdelen, als ze sporadisch onschuldige burgers aanwijzen? Is de bot overkomende 'speaker drone' een geaccepteerd middel voor ordehandhaving (zie Big brother spreekt en Big brother kijkt)? Duidelijke antwoorden van buiten ontbreken. Want ook het wetboek staat, in het geval van privacy althans, de nodige ruimte toe bij het beslissen over juridische kwesties. Veel is afhankelijk van de context, en dus ook van interpretaties. Juist daarom is het belangrijk om hierover met elkaar in gesprek te gaan. 'We moeten blij zijn met die ruimte', benadrukt Birgit. 'Het zorgt dat we mee kunnen gaan met de technologie van morgen.'

Walter: 'We moeten binnen de politie wel nog meer gevoel ontwikkelen voor ethische en juridische gevoeligheden. Daarmee bedoel ik niet te zeggen dat we van alles moeten laten. We zijn geen showstoppers. Het enige wat we willen zeggen is: bezint eer ge begint. Er is heel veel wél mogelijk, zolang we maar een weloverwogen en beargumenteerde beslissing nemen, op basis van alle waarden en belangen.'

Wettelijke eis

Birgit*: 'Zo'n voorafgaande beoordeling is bij juridische kwesties een wettelijke eis. Je moet een Privacy Impact Assessment doen voor je met de verwerking van bepaalde gegevens start.'

Katinka: 'Bij ethische vraagstukken ontbreekt die verplichting. Maar wij willen een politie zijn die midden in de samenleving staat. Die er voor iedereen is. Het is uiteindelijk ook de samenleving die bepaalt waar de grenzen liggen. Het lijkt mij gewenst om burgers te betrekken bij belangrijke ethische reflecties.' Walter: 'Voor de legitimiteit van en het vertrouwen in de politie is het cruciaal om te luisteren naar de wensen van de samenleving.' Luisteren is één ding. Medewerkers bewust maken van het belang, en ze praktische handvatten bieden bij het maken van afgewogen keuzes, is iets heel anders. Het vereist een grondige aanpak, en een duidelijke structuur binnen de organisatie kan daarbij helpen.

Privacyfunctionaris

Privacy staat al enkele jaren op de agenda, aangemoedigd door publieke interesse en de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Elke eenheid beschikt over een privacyfunctionaris, voor vragen over wetgeving. Voor ethische vraagstukken wordt dit ook beoogd.

Katinka: 'Ethiek is nog een betrekkelijk nieuw onderwerp binnen de politie. We moesten natuurlijk altijd al ethische keuzes en afwegingen maken. Maar de snelle ontwikkeling van de technologie heeft de behoefte aan reflectie en sturing vergroot. Ook voor dit

onderwerp willen we binnen elke eenheid een deskundige plaatsen. Om mee te denken met casussen, te helpen bij het organiseren van groepsreflectie. En met de ontwikkeling van een waardenkaart willen

we medewerkers meer houvast geven bij het zelf maken van afwegingen.'

Birgit: 'Zulk houvast is nodig, ook bij juridische afwegingen. Ik word vaak gebeld met vragen over de wet. Bijvoorbeeld: "Mag ik deze gegevens delen met een partner van de politie?" Het is mijn doel om bellers te helpen bij het nemen van een beslissing, niet om die beslissing voor ze te nemen. Maar uiteindelijk hoor ik dan toch vaak: "Mag ik het nou verstrekken of niet?" Je hebt mensen die hun professionele ruimte nemen, die vinden dat ze het zelf wel kunnen beslissen. Maar er zijn er ook een heleboel die zenuwachtig worden, bang zijn voor de consequenties.' Hoe meer de politie weet, bewaart en deelt, des te beter kan zij de samenleving beschermen. En dus wringt de zelfbeperking soms, ook bij Birgit, Katinka en Walter. 'Hoe ga je bijvoorbeeld om met statistische risicomodellen? Een verhoogde kans op daderschap wil niet zeggen dat iemand ook echt dader wordt', zegt Walter. 'Voorzichtigheid is geboden. Door nieuwe analyse-mogelijkheden kunnen we effectiever zijn dan ooit, maar dat is niet het enige belang dat telt. Niemand wil een politiestaat.' Katinka: 'Daarom is het zo belangrijk dat ethiek onderdeel van de dagelijkse praktijk wordt. Dat iedereen zich ervan bewust is hoe hij of zij met gegevens omgaat. Niet alleen op het moment dat we op dilemma's stuiten. Voordat we ontwikkelingen in gang zetten, moeten we al vragen gaan stellen.'

Ethisch besef

In wat voor samenleving willen we leven? Dát is de vraag waar het bij ethiek om draait, benadrukt ook Martin Sitalsing. De politiechef die verantwoordelijk is voor de in januari ingestelde portefeuille Ethiek

AFSTAND HOUDEN!!

Martin Sitalsing

& Privacy wijst daarbij op een doordacht gebruik van data. 'Maar het omvat nog veel meer dan dat. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van het stroomstootwapen. De politie moet bij het maken van afwegingen altijd goed nadenken over de ethische gevolgen. En wij willen daarbij helpen. Door het gesprek op gang te brengen binnen alle eenheden.'

Veel is al bereikt in het eerste jaar van de nieuwe portefeuille. Zo is er een visie op ethiek vastgesteld én goedgekeurd. Beschikt de politie over een filosofen-netwerk. En werd er al meegedacht over tal van onderwerpen, van het gebruik van de corona-app tot de voor- en nadelen van voorspellen van slachtofferschap. Soms bieden Martin en zijn team vrijwillig hun diensten aan, regelmatig worden ze ook al gevraagd om mee te denken.

Bedrijfsleven

'Door alle technologische ontwikkelingen is het ethische bewustzijn enorm gegroeid', merkt Martin. 'Binnen de politie, waar we waardering voelen voor ons werk. Maar ook erbuiten, in het bedrijfsleven bijvoorbeeld. Techbedrijven als Microsoft en Google willen niet zomaar algoritmen verstrekken aan de politie, omdat ze zien dat dit discriminerend kan werken. Het is goed dat ze zich zo verantwoord opstellen. Maar de politie moet het bedrijfsleven altijd een stap voor zijn wat ethische keuzes betreft. Die stap zijn we nu aan het zetten.' ■ ■ ■

* Vanwege privacyoverwegingen hebben we geen foto van Birgit geplaatst

Intelligence-achtige functies zijn er bij de politie al langer, zegt **Jan ter Mors**. Maar intelligencegestuurd werken, met een focus op patronen in plaats van incidenten, nam pas echt een vlucht in de jaren 90. De opkomst en doorbraak van intelligence.

‘We wisten niet wat we wisten’

TEKST TIM NIEMANTSVERDRIET | BEELD MERLIJN DOOMERNIK

» NAJAAR 1984. De jonge inspecteur Jan ter Mors, het nieuwste lid van de recherche aan de Haagse Jan Hendrikstraat, buigt zich samen met een collega over een eindeloze reeks inbraken in winkels en bedrijven. Heel voorzichtig zijn de daders gelukkig niet te werk gegaan. Tientallen vingerafdrukken zijn op de plaatsen delict achtergelaten. Maar ja, het is 1984 ... Computers moeten hun opwachting nog maken in het bureau, waar Olympia-typemachines de dienst uitmaken. Vingerafdrukken worden, bij gebrek aan geavanceerde systemen, doorgaans alleen gebruikt wanneer een persoon al serieus verdacht wordt, niet om verdachten in beeld te krijgen. Het handmatig vergelijken van grote hoeveelheden vingersporen is een tijdrovende en daarmee ongebruikelijke klus.

Uitzondering op de regel

Jan en zijn collega vormen de uitzondering op de regel. Een goed geïnformeerde wijkagent wijst op een groepje mogelijke verdachten. Nader onderzoek bij de Technische Opsporings- en Herkenningsdienst levert als beloning één match op. De groep jongeren wordt aangehouden en biecht de serie misdrijven op in de verhoorkamer. 'Met ons geautomatiseerde systeem voor vingerafdrukken hadden we de daders tegenwoordig direct in beeld gehad', vertelt Jan, nu programmadirecteur Intelligence. 'Maar harde techniek is slechts één aspect van intelligence. Het gaat ook om medewerkers die weten hoe ze informatie kunnen gebruiken. Om vaste methodes en processen die hen ondersteunen. Het bewust, bekwaam, gestructureerd en methodisch gebruiken van informatie is iets van de afgelopen 25 jaar. Voor die tijd hing het resultaat nog veel af van de vindingrijkheid van individuele politiemedewerkers.'

Inbraakgolf

Toch zijn de eerste contouren van informatie-gestuurd politiewerk al zichtbaar, wanneer de binnenstad van Den Haag midden jaren 80 gebukt gaat onder de inbraakgolf. Het is zelfs dankzij zaken als deze dat de politie

GEBEURTENISSEN BUITEN DE POLITIE

2001
Aanslagen VS

2002
Moord Pim Fortuyn

2003
Aanslag Casablanca

2004
Moord Theo van Gogh
en aanslag Madrid

2005
Aanslag Londen

Een reeks van moorden en aanslagen geeft een boost aan de coördinatie van informatie en emancipatie van intelligence in de organisatie.

GEBEURTENISSEN BINNEN DE POLITIE

1993 - 1995
In een poging fenomenen als drugshandel onder controle te krijgen, worden intelligence-gestuurde kernteams opgericht.

2008
Intelligencegestuurd werken wordt door de korpschefs met de vaststellingen van het Nationaal Intelligence Model tot strategisch beleid verheven.

2013
Met de vorming van een nationale politie raakt intelligencegestuurd politiewerk verweven in de hele organisatie en in alle processen.

2020
Korpsmanagementteamoverleg (KMTO) stelt Ontwikkelagenda Intelligence 2020 - 2025 vast.

haar tactieken begint te herzien. Onder druk van grote aantallen aangiften verlegt zij de focus van incidenten naar de onderliggende problemen. En gaat ze binnen de stapel aangiften doelgericht op zoek naar patronen. 'Al zolang ik bij de politie werk, beschikken we over intelligence-achtige functies', vertelt Jan. 'Maar het échte startpunt ligt wat mij betreft bij de vorming van de kernteams in de opsporing, in de jaren 90. Het werden intelligencegestuurde teams, die zich focussen op fenomenen als drugshandel en financiële criminaliteit. Dan zie je dat we ons echt in informatie gaan specialiseren. Dat we ons bewust worden van het belang.'

Schokkende gebeurtenissen

Het is een sneeuwbal die niet meer te stoppen is. Enerzijds omdat intelligence direct zijn nut bewijst, anderzijds door een reeks schokkende gebeurtenissen in binnen- en buitenland: de aanslagen van 9/11, in Casablanca, Londen en Madrid, en in Nederland de moorden op Pim Fortuyn en Theo van Gogh. Jan: 'Steeds weer bleek er naderhand al veel bekend te zijn, verdeeld over verschillende diensten, maar de informatie kwam niet bij elkaar. We wisten niet wat we wisten. Zulke incidenten hebben een boost gegeven aan de coördinatie van informatie, en de emancipatie van intelligence in de organisatie. Ook in de handhaving, bijvoorbeeld rond voetbalvandalisme en evenementen, werd intelligence steeds meer en beter ingezet.' Intelligence wordt een zelfstandig vakgebied. Treedt in 2008 officieel toe tot het DNA van de politie. En krijgt een alsmaar toenemende rol binnen de politieacademie. De structuren en processen die in de jaren 80 nog ontbraken, zijn inmiddels haast niet meer weg te denken. Ze plaveiden de weg voor een optimaal gebruik van de technologische mogelijkheden en inzet van specialisten. 'Het is hard gegaan', blikt Jan terug. 'We zijn zoveel meer te weten gekomen over veiligheidsvraagstukken en de werkwijze van criminelen. En die kennis neemt nog elke dag toe.' ■ ■ ■

CASIMIR KNOESTER

Leeftijd: 29
Plaats: Rotterdam

'De eerste associatie bij data scientists is vaak dat ze wiskunde of informatica hebben gestudeerd, maar ik heb een master psychologie afgerond. Tijdens mijn master bleek ik het verrassend leuk te vinden om onderzoek te doen. Zo leuk zelfs dat ik een tweede master heb gedaan: statistiek. Het werken als data scientist bevalt uitstekend. Iets ontwikkelen waarmee rechercheurs uit enorme databestanden snel en efficiënt kunnen filteren wat ze nodig hebben voor hun onderzoek, dat geeft me het gevoel dat ik zinvol werk doe. Elke dag maak ik nog volop gebruik van mijn studie psychologie. **Je kijkt toch voortdurend naar wat mensen beweegt, waarom ze zich gedragen zoals ze doen.** Die sociale kant is waardevol in mijn werk. Het helpt me ook om een schakel te zijn tussen de data en de politiecollega's. Wanneer je de echte vraag scherp hebt, is de kans een stuk groter dat wat je oplevert, ook echt gebruikt gaat worden!'

IN 2025 ZIJN WE SLIMMER, BETER, SNELLER (maar er zijn grenzen)

Intelligence is het vakgebied van de toekomst. Maar wat is de toekomst van het vakgebied? Wat kunnen we nu nog niet maar straks wel met al die verzamelde, bewerkte, geduide en gedeelde informatie? **Reinder Doeleman** en **Stan Duijf** maken een sprong in de tijd en ploffen neer in het jaar 2025.

Stan Duijf

Reinder Doeleman

VIJF JAAR IS EEN BETREKKELIJK korte tijd. Maar dat daarin veel kan veranderen, weten Reinder en Stan als geen ander. De mannen – sectorhoofd van de dienst Regionale Informatieorganisatie (DRIO) in respectievelijk Amsterdam en Oost-Brabant – zijn verantwoordelijk voor het hele intelligenceproces. Van het verzamelen en combineren van data tot het analyseren en interpreteren ervan. Reinder nu zes jaar, Stan sinds 2019. Met eigen ogen zien zij hoe nieuwe ontwikkelingen elkaar in rap tempo opvolgen en hoe informatietechnologie steeds weer nieuwe mogelijkheden creëert om het politiewerk slimmer en beter te maken. Waar dat de komende vijf jaar toe leidt, is lastig te zeggen. Toch doen de heren voor Scherp een dappere poging tot een realistische voorspelling. 'We schetsen hier niets wat niet mogelijk is.'

SMALL DATA

Reinder: 'In de toekomst verschuift de focus van big data naar small data; het snel reduceren van de enorme bak data tot precies die gegevens waar we als politie iets mee kunnen. Op Facebook worden bijvoorbeeld heel veel evenementen aangekondigd. Wij hoeven misschien alleen te weten welke illegaal zijn.'

HOGERE VERWACHTINGEN

Reinder: 'De buitenwereld zal simpelweg verwachten dat we de risico's er snel uit vissen. Een geplande liquidatie in het criminele circuit. Hooligans die een demonstratie willen misbruiken. Je wil niet achteraf concluderen dat je het had kunnen weten, zeker als het gaat om iets wat 'gewoon' op social media stond.'

IEDEREEN DEZELFDE INFORMATIE

Stan: 'Data snel verwerken en naar de operatie brengen, daar zijn we al heel goed in. Wat we straks beter doen, is data uit verschillende bronnen centraal duiden en aanbieden. Zodat de collega die in Brabant aan een drugszaak werkt, het direct weet als collega's in Groningen relevante verdachten aanhouden. En dat die collega begrijpt wat dat voor zijn of haar eigen onderzoek betekent.'

SNELLER VAN BEGRIP

Reinder: 'In het samenbrengen van data behoren we tot de wereldtop. Maar het duiden kan nog sneller. Steeds als zich iets voordoet, moeten we nu opnieuw bekijken hoe relevant gegevens zijn voor een zaak. Binnen vijf jaar geven we data bij het vastleggen daarom alvast algemene duiding mee, zodat we bij concrete vragen rond een zaak sneller specifiek kunnen duiden.'

BEKEND EN BEMIND

Stan: 'Onze data helpt de collega's buiten steeds beter bij het maken van de juiste keuzes. Dat leidt tot meer vertrouwen in intelligence in 2025.' **Reinder:** 'En hopelijk tot meer bekendheid. Lang niet alle collega's beseffen dat veel informatie die zij van de meldkamer krijgen, bij ons vandaan komt.'

MENSEN EN MIDDELEN

Reinder: 'Het zal op dit vakgebied moeilijk blijven om de juiste mensen binnen te halen. Je kunt het geld maar één keer uitgeven. Wat je besteedt aan het bewaken van mensen die bedreigd worden door drugscriminalen, kun je niet besteden aan bestrijding van drugscriminaliteit.' **Stan:** 'Wat ook blijft, is dat de technologie zich sneller ontwikkelt dan wij kunnen bijbenen. Omdat we niet altijd de mensen en middelen hebben én niet alles mogen wat technisch kan.'

DE STRAAT IS EEN BRON

Stan: 'Ik denk dat meer collega's tegen die tijd actief bijdragen aan het verrijken van intelligence. Hoe beter zij vastleggen wat er buiten gebeurt, hoe minder blinde vlekken en hoe beter de kwaliteit.' **Reinder:** 'Als wij die informatie vervolgens sneller verwerken, zien de collega's eerder resultaat van hun bijdrage. Dan versterken we elkaar echt.'

MENS BOVEN MACHINE

Reinder: 'Duiding is mensenwerk, ook in 2025. Kunstmatige intelligentie zal beter worden in analyse, maar voor duiding blijft menselijke interventie vanuit ethisch oogpunt wenselijk. Een systeem dat verdachten aanwijst? Dat wil je niet, daar moet iemand tussen. Duiding is complex en de kracht van onze organisatie.' ■■■

KMAR 'WE BRENGEN GROEN EN BLAUW BIJ ELKAAR'

Echt goede intelligence vind je niet in je eentje en hou je niet voor jezelf. Informatievoorziening is een gezamenlijke operatie van politie en partners. Partners als de **Koninklijke Marechaussee**, waar **Bart Hulsbosch** hoofd intelligence is.

Met welke functie binnen de politie kun je jouw functie vergelijken?

'Ik ben wat je bij de politie een sectorhoofd noemt, met dat verschil dat de informatieorganisatie binnen de politie regionaal verankerd is en bij ons landelijk. Verder is de structuur van onze organisaties vrijwel gelijk. Logisch ook, want we werken allebei vanuit de politiefunctie, met vrijwel dezelfde wettelijke bevoegdheden. Veel van onze mensen hebben ook dezelfde opleidingsachtergrond als hun tegenhangers bij de politie.'

Welke rol speelt intelligence binnen de Koninklijke Marechaussee?

'Min of meer dezelfde als bij de politie. Al verschilt onze invalshoek. De marechaussee richt zich op speciale doelgroepen, waaronder militairen, en bijzondere plaatsen, zoals luchthavens. Dit betekent dat we onder meer de Schengen-buitengrenzen bewaken en op aangewezen burgerluchtvaartterreinen de 'politie' zijn. Als onderdeel van het stelsel bewaken en beveiligen, waken we over de veiligheid van aangewezen diensten, objecten en personen in

Nederland. En internationaal treden we op als onder andere de politie van de krijgsmacht. Maar hoewel het perspectief verschilt, lopen we tegen dezelfde dreigingen aan. Denk aan contraterreur, radicalisering en ondermijnende georganiseerde misdaad. In de samenwerking brengen we het "groene" perspectief van Defensie en het "blauwe" van de politie bij elkaar.'

Wat voor informatie wisselen jullie met elkaar uit?

'Wij ontvangen van de politie criminele inlichtingen, opsporings- en handavingsinformatie die relevant is voor onze doelgroepen en plekken. En de politie krijgt van ons de informatie die haar helpt. In principe delen we alles. Vanwege onze gemeenschappelijke politiefunctie zijn er vrijwel geen juridische barrières.'

Welk rapportcijfer zou je de samenwerking geven?

'Een dikke 7. Dat is een tussenstap in een opwaartse trend. Waar ik blij mee ben, is dat onze organisaties nu dichter tegen elkaar aan zitten dan voorheen. Ik woon

de "intelligencevergaderingen" van de politie bij en krijg veel mee, wat mij helpt om onze organisatie goed te laten aansluiten op die van de politie. Dat vind ik ook het leuke van mijn rol: ik probeer in de overleggen zo goed mogelijk de overeenkomsten en verschillen met ons defensiewerk over te brengen. Zo leren we elkaar steeds beter begrijpen. Tegelijk zie ik dat er voldoende ruimte voor verbetering is.'

Wat moet er veranderen om van die 7 een 10 te maken?

'Hoewel ik niet het gevoel heb dat er veel voor mij verborgen wordt gehouden, denk ik dat de luiken nog wel verder open kunnen. Aan beide kanten trouwens; zowel de marechaussee als de politie is een verschijningsvorm van de overheid en soms wat naar binnen gekeerd. Als we elkaar echt willen versterken, moeten we nog meer van elkaar leren. Dan kunnen we informatie, of liever nog intelligence, proactief aanbieden. Nu moet je er als ontvangende partij gericht om vragen.

Ook wat intelligence zelf betreft, kunnen we stappen zetten. Nu wisselen we vooral eindproducten met elkaar uit: data die vanuit het perspectief van de eigenaar al is geordend, vertaald, geanalyseerd en voorzien van context. Er zijn situaties denkbaar waarbij we data als grondstof of informatie als halffabricaat kunnen delen, waar beide organisaties op een voor hen geschikt tijdstip hun groene of blauwe perspectief aan kunnen toevoegen.' ■ ■ ■

TEKST VINCENT DURIVOU | BEELD MAARTEN DE GROOT

Een motorbende verplaatst zich razendsnel van Groningen naar Limburg. Maar als informatie over de bendeleden bij de politie in Groningen in een Excelbestand belandt, komt die niet in hetzelfde tempo bij de collega's in Limburg. Dat kan slimmer, vinden dataspecialisten **Maaïke Jansen** en **Tobias de Wit**. Zij werken aan project Helios. Het doel? Eén werk-proces voor alle informatie die de politie vergaart

en gebruikt en liefst ook één intelligencedatabase waarmee alle politiemedewerkers gaan werken.

HELIOS

Van Groningen naar Limburg in 0,1 seconde

IN HET VERLEDEN WAREN er net zo veel manieren om met data om te gaan als er regionale korpsen waren. 'Het is wel iets verbeterd sinds we met elf eenheden werken, maar één landelijke database is echt toekomstmuziek', legt Tobias uit. Toch is hij optimistisch over het slagen van Helios: 'We hebben onze opdracht opgedeeld in deelproblemen, en elk probleem dat we oplossen is winst. Eén stap tegelijk. We beginnen met eenduidigheid binnen de informatieorganisatie.'

Informatiegestuurd

'Bij intelligence zien we als geen ander het probleem van al die verschillende systemen', vult Maaïke aan. 'Als we meewerken aan een onderzoek en de data die we nodig hebben blijken in verschillende systemen te staan, duurt het gewoon te lang. En het risico dat we dingen missen, ligt altijd op de loer. Bovendien is de behoefte groot om meer informatiegestuurd te gaan werken als politie en minder incidentgestuurd. Dan moet die informatie wel op een consistente manier verzameld worden. En altijd en overal beschikbaar zijn.'

TEKST ANNEMIEK DE RUITER | BEELD SHUTTERSTOCK

Samenwerken

Het projectteam van Helios heeft, samen met experts uit het hele land, de verschillende systemen en werkwijzen die gebruikt worden voor politie-informatie in kaart gebracht. Nu lijkt het eindelijk te gaan lukken om één toepassing te maken voor alle intelligence binnen de Nederlandse politie. De uitverkoren toepassing en de bijbehorende werkprocessen, maken straks in ieder geval het werk van de intelligencemedewerkers eenvoudiger. Tobias: 'Die kunnen zo heel eenvoudig gegevens uitwisselen en samenwerken over de grenzen van hun eenheden. Maar

ook de collega's in de opsporing en de agenten op straat gaan echt profijt hebben van Helios. Zij beschikken straks altijd over actuele informatie uit heel het land.' 'Als je voortdurend op dezelfde manier informatie vergaart en verwerkt, kun je ook een heel eenduidig veiligheidsbeeld geven, dus steeds aan de hand van actuele gegevens laten zien wat er speelt en waar', vult Maaïke aan. 'Zeker bij grote, landelijke onderwerpen als drugscriminaliteit, mensenhandel of cybercrime heb je zo'n beeld nodig om je strategie goed te bepalen. Dan pas kun je echt informatiegestuurd werken.'

Allemaal tegelijk?

Hoe nu verder? Is het een kwestie van alle systemen leeghalen, de nieuwe toepassing vullen en allemaal tegelijk overstappen? Te simpel gedacht, lacht Tobias: 'Ook de overstap pakken we stap voor stap aan. We betrekken nu de mensen die de toepassing gaan gebruiken bij hoe we het inrichten. Zodat zij er ook echt mee uit de voeten kunnen. We zijn al volop aan het testen en hopen over een paar maanden de eerste applicatie in gebruik te nemen.' ■ ■ ■

ANGELA ZIJNGE

'ALS DE BOOT AANMEERT in Vlieland, sta ik of een van mijn collega's op de kade. Zeven dagen per week, drie keer per dag. Daar gebeurt het. Familiebezoek wordt uitgezwaaid, een leverancier verwelkomd, de kist naar de boot begeleid bij een uitvaart. Het is dé ontmoetingsplek voor de hechte gemeenschap van het kleine, autoluwe vakantie-eiland waar ik woon en werk als wijkagent. Mensen bellen niet vaak, ze lopen eerder langs de haven: "Ha Angela, zit je zo op het bureau? Kan ik even langskomen?" De bewoners kennen mij en ik hen. Niet allemaal persoonlijk natuurlijk, maar ik weet heel goed wat er op het eiland gebeurt. Van extra informatie vanuit bijvoorbeeld de meldkamer en het Realtime Intelligence Center maak ik daarom wat minder gebruik dan bijvoorbeeld collega's uit grote steden. Toch zie ik het belang van intelligence zeker in en ben ik dankbaar voor wat het RTIC mij kan bieden. Zoals voor wat er op het vasteland speelt.

Onze eilanders stappen natuurlijk soms op de boot en dan raak ik het zicht kwijt. Daarvoor heb ik een doorlopend abonnement op de BlueSpot Monitor*. Ik heb ingesteld dat ik meldingen krijg als een van de Vlielanders voorkomt in een registratie op het vasteland. Daardoor kan ik bij hun thuiskomst betere nazorg leveren. Bij een ongeval of verlies bijvoorbeeld even aanbellen om te vragen hoe het gaat en of we ergens bij kunnen helpen. Of bij een strafbaar feit die persoon in de gaten houden. Stel er was een druggerelateerd incident, dan kan ik overwegen uit te zoeken of er verboden middelen meegaan naar het eiland, wat iemands reisbewegingen zijn of wie bij hem of haar

'PROBLEMEN
LAAT JE NIET ACHTER
IN DE HAVEN. MEESTAL
VAREN ZE MEE'

over de vloer komen. Zo betrapten we iemand dankzij zo'n melding een keer op valse aangifte. Via de eilandtamtam hoorde ik al over een bewoner wiens peperdure jas uit de garderobe van zijn werkplaats was verdwenen, waar ook vreemden in en uit lopen. De arme man zou nog langskomen om aangifte te doen, zei zijn collega, maar hij kwam maar niet. Tot ik via BlueSpot een

melding kreeg dat hij in Amsterdam aangifte had gedaan. Om een claim te kunnen indienen bij zijn reisverzekering. Gesnapt. Verhuismutaties vind ik ook een fantastisch Intelligenceproduct. De Dienst Regionale Informatieorganisatie (DRIO) stuurt die als onderdeel van grotere sturingsdocumenten. Ik ben graag op de hoogte als mensen met antecedenten op Vlieland komen wonen.

Wat je hier veel ziet, is dat mensen met problemen als alcoholisme van het vasteland hiernaartoe verhuizen om opnieuw te starten. Maar die problemen laat je niet zomaar achter in de haven. Meestal varen ze mee. Op het eiland ben ik trouwens ook niet altijd aan het werk. Informatie die in mijn hoofd zit, moet ook voor de collega's die mij aflossen beschikbaar zijn, en andersom. Wat ik

daarvoor heel handig vind, is het invoeren van een "afspraak op locatie". Nu is er bijvoorbeeld een fikse vechtscheiding aan de gang op het eiland. Voor het adres van deze ex-partners heb ik een aparte registratie aangemaakt in de Basisvoorziening Handhaving. Zodra mijn collega's opgeroepen worden voor die locaties, krijgt de meldkamer mijn waarschuwing "graag

alert reageren" meteen te zien en kan zij dat nog voor RTIC verder zoekt, aan mijn collega's meegeven. Het zijn kleine dingetjes, maar ze zijn heel waardevol. Intelligence zorgt ervoor dat ik meer informatie heb dan ik op straat kan opdoen.' ■ ■ ■

* Met de BlueSpot Monitor worden met één druk op de knop alle incidenten die in een bepaalde periode plaatsvonden in een wijk, op een kaart getoond.

DAVID KALJOUW

'IK BEN WIJKAGENT IN VLISSINGEN; stad aan zee, de toegangspoort tot de Westerschelde. Een havenstad met de bijbehorende problemen. Bananenboten uit Colombia met wat meer dan bananen erop bijvoorbeeld.

Wat mijn wijk typeert, is de naoorlogse bouw met de karakteristieke kleine woningen, veel sociale huur, en veel bewoners met een laag of soms geen inkomen. Het is het middengebied, dus direct heb ik weinig met de haven te maken. Maar de lui die daar voor bendes een oogje toeknippen, iets klaarleggen of een deurtje open laten staan, kunnen ook in mijn wijk wonen. Alles is met elkaar verbonden.

Voor die verbinding is intelligence belangrijk. Iedereen focust zich op zijn eigen gebied, binnen en buiten Vlissingen. En wat brengt alles samen? Juist.

Met onze Dienst Regionale Informatieorganisatie (DRIO) zijn we bezig om intelligence en de praktijk elkaar nog meer te laten versterken. Want wij wijkagenten zien en horen wat er op straat gebeurt, maar wij doen alleen kwalitatieve informatie op. Als mij iets opvalt, kan DRIO daar kwantitatieve informatie bovenop leggen. DRIO heeft ook zicht op informatie van buiten mijn wijk.

Zoals een woninginbraaktrend die op een hoger niveau zichtbaar is, maar die ik in mijn wijk nog niet had opgemerkt. Er gebeurt zoveel meer dan wat mij opvalt. En juist dat is de beste aanvulling.

Die aanvulling bouwen we nu uit. In het programma Helios* heeft DRIO mijn wijk met een netwerkanalyse in kaart gebracht. Wie woont er, wie komt er, wie komen voor in politiestructuren? Door informatie-

'ER GEBEURT
ZOVEEL MEER DAN
WAT MIJ OPVALT.
DAT IS DE BESTE
AANVULLING'

bronnen slim te combineren en filteren, krijgt DRIO dingen inzichtelijk die het vermogen van het menselijke brein te boven gaan, met informatie die al in onze broekzak zat. Zoals registraties van iemand die betrokken is geweest bij straatraces. Die een keer nét te veel hennep op zak had. Of die een link heeft met een bedrijf waar wij

vraagtekens bij hebben. Registraties waarvan je als je ze los leest, denkt: "Boeien, dat is geen structureel probleem in mijn wijk." Tot DRIO het op een hoop veegt ... Juist de personen die ik niet ken, maar zich wel misdragen, kwamen in de netwerk-analyse bovendrijven. Mondige, rond-scheurende patsers werden al wel gepakt.

Maar DRIO kan ook de rustigere types blootleggen die netjes een bekeuring accepteren en voor mij op de achtergrond blijven. Nu zoomen we handmatig verder in op een selectie van opvallende personen. Vanuit intelligence en de praktijk. Ik zoek vanuit handhaving uit welke informatie ik nog kan ophalen nu ik weet op wie ik moet letten.

Als je gericht naar iemand kijkt, zie je namelijk ineens veel meer. We komen zo dicht bij elkaars vakgebied, een heel goede ontwikkeling. Het is een andere manier van samenwerken. Nu kunnen collega's van DRIO juist degenen zijn die mij meegeven: "Misschien is het niks hoor, maar het kan interessant zijn om hier

eens goed naar te kijken." Ik kan daar weer duiding aan geven. Het wordt meer en meer een samenspel. Alles is verbonden. Vlissingen haven en Middengebied. Stad en zee. En intelligence en praktijk.' ■ ■ ■

* Lees meer over project Helios op pagina 24.

PATRICK SPRONKEN

‘MIJN GEBIED, MAASTRICHT centrum, kent veel ondernemers, bewoners, studenten en natuurlijk dagjesmensen. Op één dag kunnen we wel 70.000 bezoekers hebben. Alleen al op het treinstation zien we op een doordeweekse dag zo’n 15.000 bewegingen van reizigers. Tussen al die bezoekers zitten bijvoorbeeld ook winkeldieven, zakkenrollers en drugsdealers. Ook hennepplantages komen we hier in de Maastrichtse binnenstad nog weleens tegen. De politie heeft laatst nog een lijn opgerold tussen Maastricht en Oostende. Om daar als politie samen tegen op te treden, zijn meldingen uit mijn wijk belangrijk. Daarvoor zijn de buurtbewoners mijn ogen en oren. Zij komen bij mij op de lijn: “Hé Patrick, ik zie hier iets gebeuren en dat vind ik toch maar raar.”

Om in verbinding te staan, maak ik ook gebruik van Twitter, Instagram en Facebook. Als je vroeger op grote schaal informatie met de wijk wilde delen, was je aangewezen op parochieblaadjes. Nu bereik ik met een Facebookbericht zomaar 1.500 mensen. En met directe berichtjes bereiken zij mij. Al die informatie leg ik vast in het systeem. Zelfs ogenschijnlijk nietszeggende informatie, want de kleinste details kunnen waardevol zijn in een onderzoek.

Die administratie slurpt wel tijd. Maar wat als een detail dat ik niet heb vastgelegd nou net dé link was naar een inzicht? En ik heb er een prettige oplossing voor. ’s Ochtends ga ik met mijn laptop en boterhammen op pad en ik blijf de hele dag in de wijk. In plaats van terug te gaan naar mijn standplaats, eet ik mijn broodje op bijvoorbeeld het NS-station of het stadhuis en tik ik tijdens het kauwen even mijn data in de systemen. Dat bespaart

‘WE HEBBEN DE BOEL
OPGEROLD, IEDER VANUIT
ZIJN TAAK. INTELLIGENCE
BRACHT HET SAMEN’

tijd én ik blijf zo zichtbaar en benaderbaar voor bewoners. Contact met buurtbewoners is stap één in het proces van informatiegestuurd politiewerk. Het voedt onze bronnen en helpt duiding geven aan data. Hoe moeilijk dat contact tegelijkertijd kan zijn, kon ik heel duidelijk zien in mijn vorige wijk. Acht jaar lang was ik wijkagent van een behoorlijk zware Maastrichtse wijk. Een van de straten was volledig ontregeld. Er gebeurden aardig

wat dingen die het daglicht niet konden verdragen. Handel in drugs en gestolen goederen, hennepplantages, ga zo maar door. Buurtbewoners zagen het gebeuren, maar durfden hun mond niet open te doen. Een paar figuren bepaalden daar de wet. Sprak ik een van de bewoners over iets onschuldigs als het weer, dan werd meteen daarna gepolst: “Waar had jij het over met die agent?” Mensen waren bang dat hun naam op papier kwam te staan als ze een melding

deden bij de politie. Daar hadden ze natuurlijk een punt. Maar juist die data is belangrijk voor ons intelligenceproces. Uiteindelijk zijn bewoners via een van onze afdelingen gehoord onder een nummer en konden ze anoniem informatie geven over de verkoop van gestolen goederen en verdovende middelen, over criminelen die zich in de straat begaven. Heel gedetailleerd. Tot kentekens aan toe. Mensen hebben huilend bij me aan tafel verteld over wat ze hebben

zien gebeuren. “Meneer, ik had er buikpijn van.” “Maar waarom heb je dan 112 niet gebeld?”, vroeg ik. “Ik durfde niet.” Met camera’s, telefoontaps, mijn meldingen en allerlei andere binnen onze organisatie bekende data, hebben we het beeld dat de bewoners schetsten kunnen bevestigen. In een samenwerking met tientallen collega’s uit allerlei disciplines hebben we de boel opgerold. Ieder vanuit zijn eigen taak. Intelligence bracht alles samen. Daarmee

konden we verbindingen leggen. Wie gaat met wie om? Werken ze? Zijn ze afgekeurd? Waar vertoeven ze? Hebben ze een uitkering? Wie is de leider? Wie werkt voor de leider? Wat is hun patroon? Wat is de afzetmarkt? Ga zomaar door. Die informatie kwam grotendeels van de straat. Signalen die ik als wijkagent kon doorgeven, waren een stuk van de puzzel. Daar ben ik trots op: we hebben de bewoners hun straat teruggegeven.’ ■ ■ ■

ENCROCHAT IN CIJFERS

Ruim twee maanden ongemerkt live meelezen met chatgesprekken tussen criminelen. Dat leverde héél veel informatie op*.

BIJNA **20** MILJOEN EURO CASH IN BESLAG GENOMEN

PERIODE VAN MEELEZEN

10-TALLEN ZWARE GEWELDSMISDRIJVEN VOORKOMEN, WAARONDER OP HANDEN ZIJNDE ONTVOERINGEN, AFFERSINGEN, LIQUIDATIES EN MARTELINGEN

MEEGELEZEN BERICHTEN

IN 10 WEKEN **3.000 TTL** (THREAT TO LIFE)-SIGNALEN ONDERZOCHT

RESULTATEN (tot 2 juli 2020)

RUIM **100** VERDACHTEN VAN ZWARE FEITEN AANGEHOUDEN

10.000 KILO COCAÏNE IN BESLAG GENOMEN

RUIM **1.200** KILO CRYSTAL METH IN BESLAG GENOMEN

10-TALLEN VUURWAPENS VAN DE STRAAT GEHAALD

1 ONDERWERELDGEVANGENIS MET

1 MARTELKAMER

19 SYNTHETISCHE DRUGSLABS ONTMANTELD

ONDERZOEKSPARTNERS

- Frankrijk, JIT (Joint Investigation Team)
- THTC (Team High Tech Crime)
- CAT (Crypto Analyse Team)
- TTL-team (Threat To Life)

*Genoemde cijfers zijn een tussenstand en overgenomen uit een persbericht van de politie dat op 2 juli 2020 werd gepubliceerd en uit politievakblad Blauw dat in oktober 2020 verscheen.

SWIPEND & SCROLLLEND DE MISDAAD TE LIJF

Informatie die voor iedereen te zien is, kan voor de politie van bijzondere waarde zijn. Het OSINT-team speurt het web af om misdrijven op te lossen en onheil te voorkomen.

JE FINISHFOTO OP DE WEBSITE van de marathon, je berichtje op Facebook of de vier sterren die je dat fijne restaurant geeft op Tripadvisor: het zijn allemaal openbaar toegankelijke data die door iedereen kunnen worden gezien. Dus ook door de politie. Al moet je daar ook weer niet te makkelijk over denken, legt teamleider Barbara uit. 'Als we 24 uur per dag al jouw online gedragingen volgen, is dat vergelijkbaar met de hele dag door je raam naar binnen gluren. Dat mag niet zomaar.'

Marktplaats

Als de politie bezig is met onderzoek, mogen veel online gegevens wél verzameld worden. En dat is hard nodig ook. Online speelt zich van alles af waar de politie vat op moet krijgen, uiteenlopend van 'simpele' fraude tot terrorisme. Barbara: 'Bij de politie hebben we het vergaren van online gegevens ingedeeld op vijf niveaus. Op niveau 2 en 3 doen intelligencemedewerkers online onderzoek naar bijvoorbeeld voetbalvandalisme, demonstraties of marktplaatsoplichting. Op niveau 4 worden complexe, operationele onderzoeken verricht, bijvoorbeeld in het kader van terrorisme, en niveau 5 biedt ruimte om strategisch of wetenschappelijk naar online gegevens te kijken. Een actueel onderwerp is bijvoorbeeld het verspreiden van desinformatie.'

Over de streep

Boudewijn werkt als operationeel specialist op niveau 4: 'Wij houden ons bezig met grote onderwerpen als extremisme en ernstige bedreigingen

van de openbare orde. Bij grote demonstraties houden we bijvoorbeeld al ruim voordat mensen de straat op gaan de vinger aan de pols op social media en bepaalde internetfora. Als we merken dat er online rumoer ontstaat, de toon steeds agressiever wordt en het ineens een grens overschrijdt, moeten we de aanstichters natuurlijk opsporen.'

Dat valt niet mee, omdat het door de technische ontwikkelingen steeds lastiger wordt om op basis van een bijnaam en een foto te komen tot een fysiek persoon. Kleine aanwijzingen, zoals dezelfde spelfout op verschillende accounts, kunnen helpen om iemand op het spoor te komen. Barbara: 'Daarom is OSINT echt een vak, waarbij kennis van online gedrag en "gut feeling" heel belangrijk zijn.'

Offline

Met een creatieve geest, mensenkennis, een flinke dosis vasthoudendheid en een beetje computerliefde kan speuren naar online gegevens de intelligencepositie van de politie verrijken. Anonieme accounts worden levende personen, mysterieuze omschrijvingen concrete locaties. Mooi voor de politie, maar stiekem is het ook best een griezelig idee dat je online leven zo weinig geheimen kent. Leven Barbara en Boudewijn zelf 'off-grid'? Barbara: 'Offline leven bestaat niet meer, daar heb ik me intussen bij neergelegd. Maar bewustwording van datgene wát je deelt, is wel elke keer een belangrijke afweging.' Boudewijn vult aan: 'Google weet alles al van je, die lui zitten al tot in je stekkerdozen.' ■ ■ ■

JE HEBT HET NIET VAN MIJ

Informatie van insiders zet de politie regelmatig op voorsprong. Wie zijn deze bronnen? Wat beweegt ze? En hoe weten we dat wat zij zeggen waar is? Twee deskundigen van Team Criminele Inlichtingen (TCI)* bieden een inkijkje in een wereld van eigenbelang en burgerplicht, laster en leads.

EEN NIEUW BERICHT VAN INFORMANT 1743. 'Aan de Waalhaven 4 in Rotterdam meert morgen omstreeks 19.45 uur een Peruviaans schip aan met cocaïne aan boord.'

1743 is betrouwbaar. Hij voorziet ons al jaren van waardevolle informatie. Maar we blijven op onze hoede. Het managen van "roddels" is de kern van ons werk. Vaste checks helpen runners (contactpersonen van informanten) de zuiverheid van informatie te verifiëren. We spreken 1743 grondig en checken de informatie. Dit is een korte klapper. Een melding van een van onze informanten waarbij de politie na verificatie vrijwel direct tot actie overgaat. Dit kan het arresteren van een overvaller zijn, een doorzoeking vanwege vermeend vuurwapenbezit, maar dus ook een drugsvondst.

De melding van 1743 blijkt betrouwbaar. We zetten de informatie door binnen de organisatie. Bij de doorzoeking van het containerschip wordt een grote lading cocaïne aangetroffen.

De lange adem

De cocaïne is onderschept, arrestaties zijn verricht. Maar de Nederlandse hoofdrolspelers achter de illegale drugshandel kunnen hun operatie voortzetten. Om een grote criminele organisatie op te rollen is meer nodig. Meer tijd. Meer informatie. De politie beschikt over een groot netwerk van informanten

met wie zij spreekt. Een aantal is al jaren aan ons verbonden. De één heeft zich bij ons gemeld, de ander is door ons benaderd. In dit soort zaken zijn er verschillende motieven om met ons in gesprek te gaan of informant te worden: een financiële beloning, haat jegens de criminele organisatie, concurrentie. Eigenbelang speelt vaak een rol.

Hun anonieme verhalen gelden niet als bewijs in de rechtszaal, maar ze helpen wel bij het opstarten of sturen van operaties. Zo weten we wie we in de gaten moeten houden, waar we moeten zoeken en wanneer er delicten zijn of worden gepleegd.

Demonstraties

We moeten altijd vooruitdenken. Wat speelt er in de media? Wat gebeurt er in de wereld? En welk effect heeft dit op Nederland? Toen in de Verenigde Staten de Black Lives Matter-beweging opkwam, hebben we direct onze contacten binnen diverse groeperingen gepolst. We willen dan weten wat de gemoedstoestand is. Of er demonstraties ophanden zijn. En welk type personen daarop afkomt. Als een demonstratie rustig lijkt te gaan verlopen, geven we aan blauw door dat ze de betogers beter niet met vijf ME-busjes kunnen opwachten. Dit kan geweld juist uitlokken. Zonde van de mankracht bovendien.

Bij zaken die de openbare orde aangaan, zoals demonstraties, werken informanten zelden vanuit eigenbelang met ons samen. Hier draait het meer om burgerplicht. Onze informanten hangen het belang van een bepaalde overtuiging wel aan, maar willen (juist daarom) rellen voorkomen.

Dankzij hun informatie, en de samenwerking met onder meer wijkagenten en de verkenningseenheid, weten we voor en tijdens demonstraties waar we als politie aan toe zijn.

Hooligans

Voetbal is al jarenlang een fikse bron van onrust. Niet alleen bij profvoetbal, ook bij amateurclubs loopt het regelmatig uit de hand. Bijna elke regio heeft er wel mee te maken. Ook hier is het van belang om informatie van binnenuit te verkrijgen. Zodat we weten of supportersgroepen met elkaar op de vuist willen gaan, of ze een ruimte van het stadion willen bestormen. Of om te achterhalen wie vorige week met een kuipstoeltje gooide. Eén contact binnen een club is in veel gevallen niet afdoende. Er zijn vaak meerdere groepen die de openbare orde (kunnen) verstoren: jongeren, ouderen, handelaren in verdovende middelen. Dat maakt het er niet per se lastiger op om informatie te verkrijgen. Loyaliteit is belangrijk binnen voetbalclubs, niemand wil als een verrader bekendstaan. Maar onderling hebben supporters ook de nodige ruzies. De ene groep heeft een hekel aan de andere. En daar kunnen wij van profiteren. ■ ■ ■

* Dit verhaal kwam tot stand met medewerking van twee deskundigen. Hun namen houden we uit veiligheidsoverwegingen geheim.

IN VERBINDING

Binnen een kwartier na een inbraakmelding de inbreker aanhouden – medewerkers van verschillende afdelingen en agenten op straat kregen het onlangs samen voor elkaar. 15 minuten. Dat is snel. Maar meerdere disciplines slaan de handen ineen om het nog sneller te fixen. »

René Rosmolen
operationeel specialist
Operationeel Centrum

Gabrielle Hobers
operationeel specialist
Realtime Intelligence Center

» **–TRINGTRING– ‘Hallo. Ja, ik, uh, ik ... er was een inbreker in mijn huis. Ik heb hem betrapt. Hij wilde ... ik ... ik heb hem nog ge-geprobeerd tegen te houden. We hebben gevochten. Maar, maar ... hij is weg nu. Kunnen jullie mij helpen?’**

Dit telefoontje kwam een paar maanden terug via 112 binnen bij het Operationeel Centrum (OC), vertelt René Rosmolen, die daar operationeel specialist is. De intake-centralist die opneemt heeft twee prioriteiten, legt hij uit. De man steunen die net iets heftigs heeft meegemaakt en bang en gewond is. En zorgen dat de inbreker opgepakt kan worden.

Specifiek signalement

Hij maakt meteen een incident aan in het Gemeenschappelijk Meldkamersysteem (GMS), zodat zijn collega's actie kunnen ondernemen. De regie-centralist ziet het binnen seconden, stuurt eenheden naar het huis van het slachtoffer en positioneert agenten tactisch in het gebied rondom de woning om de verdachte mogelijk klem te zetten.

Intussen vraagt de intake-centralist de man in nood zorgvuldig, maar daadkrachtig uit. Hoe sneller alles gaat, hoe groter de pak-kans. Ook zijn collega's van het Realtime Intelligence Center (RTIC), waar Gabrielle Hobers operationeel specialist is, lezen namelijk mee met zijn aantekeningen in het GMS. Zij proberen meer over de verdachte te achterhalen door in open bronnen en politie-systemen te zoeken. Hoe meer informatie ze krijgen, hoe slimmer ze kunnen zoeken. Gelukkig kan het slachtoffer zijn belager goed voor de geest halen. De intake-centralist geeft het RTIC daarom een heel specifiek signalement mee. Een felgekleurd trainingspak van een herkenbaar merk, een opvallende haardracht en een in het oog springende tatoeage. Gabrielle: 'We gebruiken kernwoorden uit dat signalement om te zoeken in een systeem waarin politie-collega's hun registraties vastleggen. Elke registratie waarin diezelfde woorden – dus

VERDER KIJKEN DAN JE EIGEN PROCES EN JEZELF ZIEN ALS ONDERDEEL VAN DE GROTE PUZZEL, VINDEN RENÉ EN GABRIELLE CRUCIAAL IN EEN INFORMATIEGEDREVEN ORGANISATIE

mogelijk dezelfde verdachte – voorkomen, wordt uitgelicht. Mede hiervoor zijn de duidelijke en volledige vastleggingen van collega's op straat zo belangrijk. En dat we bij het RTIC in onze zoekopdrachten rekening houden met de verschillende manieren waarop collega's iets kunnen noteren. Schrijft iemand bijvoorbeeld tatoe, tattoo, tato, tatoeage, of per ongeluk een spellingfout? Als je daar geen rekening mee houdt, kun je een match mislopen.'

In dit geval leveren die zoekwoorden niet zo veel op. Het RTIC zoekt door en plot in een ander politiesysteem een kaartje van het gebied met daarop incidenten die daar de afgelopen tijd hebben plaatsgevonden, zoals woninginbraken en andere verdachte situaties. Dat levert meer op.

Plusjes verzamelen

In een zogeheten aandachtsvestiging hadden politiecollega's een paar dagen eerder beschreven dat een persoon in de nachtelijke uren met gedoofde lichten rondjes reed in de wijk. Hij woonde om de hoek en was zijn lichten vergeten aan te zetten, beweerde hij toen hij zich identificeerde, maar bij het natrekken bleek zijn bewering niet waar te zijn.

Het RTIC ziet dat hij voldoet aan het signalement. 'Dan weet je natuurlijk nog niet zeker dat hij het is,' legt René uit, 'maar je komt er ook niet voor niets bij uit. Je verzamelt plusjes. En hoe meer plusjes iemand krijgt, hoe groter de kans dat het de verdachte is.' Eenzelfde tatoeage: plusje één. Eenzelfde haardracht: plusje twee. Eerdere antecedenten voor inbraak: plusje drie. Op deze verdachte slaat het RTIC aan.

Op heterdaad

Gabrielle's collega's zoomen verder in op de verdachte en vinden op zijn naam onder meer een auto en de adressen voor een woning en een garagebox. Gabrielle: 'In het systeem achter de camera's voor automatische kentekenplaat herkenning voeren we het kenteken in, zodat wij er voertuigen

achteraan kunnen sturen zodra we een hit krijgen op zijn auto. De regie-centralist stuurt eenheden naar zijn woning en er gaan eenheden naar zijn garagebox.'

Hebbes. In de garagebox treffen agenten de dader aan met de gestolen goederen. En dat allemaal binnen 15 minuten. Een echte aanhouding op heterdaad.

Deze zaak liep gesmeerd. Om te zorgen dat dat structureel gebeurt, houden Gabrielle en René zich bezig met het optimaliseren van de werkprocessen bij en tussen het RTIC, OC en partners. René: 'Er is hier geen blauwdruk van hoe je moet handelen. Zo zijn er zijn ruim dertig systemen met elk een andere functionaliteit waarop RTIC-medewerkers kunnen zoeken. Bij de ene zoekcombinatie rolt er niks uit, maar de andere geeft juist zo veel hits dat je er ook niet wijzer van wordt. En je doet alles onder hoge tijdsdruk. Als je ook maar een paar seconden te laat bent met het invoeren van het kenteken, kan de dader al buiten het zoekgebied zijn gereden. We analyseren daarom cases om te zoeken naar succesfactoren en verbeteringen.'

Verbinding

Die verbeteringen kunnen ook zitten in de verbinding met andere afdelingen, vult Gabrielle aan. 'Als wij collega's op straat assisteren bij een incident en bijvoorbeeld een andere afdeling binnen de Dienst Regionale Informatieorganisatie (DRIO) heeft al een informatiepositie opgebouwd die wij kunnen raadplegen, dan scheelt dat in het realtimeproces kostbare tijd. Zoals wanneer het cluster high impact crime al informatie heeft over een mogelijke verdachte van woninginbraken in meerdere districten.' Verder kijken dan je eigen proces en jezelf zien als onderdeel van de grote puzzel, vinden Gabrielle en René cruciaal in een informatiegedreven organisatie. Bij de twee collega's op het OC van de eenheid Den Haag, loopt nu een pilot voor meer verbinding tussen RTIC, OC en opsporing: de disciplines zitten nu fysiek bij elkaar op

HOE BETER GABRIELLE, RENÉ EN HUN COLLEGA'S INFORMATIE KUNNEN DUIDEN EN HOE SNELLER ZE DIE INFORMATIE BESCHIKBAAR KRIJGEN, HOE SNELLER EN BETER COLLEGA'S OP STRAAT KUNNEN REAGEREN

de werkvloer en hun medewerkers zitten in elkaars overleggen. René: 'Opsporing en operatie zitten daarmee ook qua beleving dicht tegen elkaar aan. Je komt elkaar dagelijks tegen, spreekt elkaar veel makkelijker en vaker, en leert door elkaars bril te kijken. Daardoor weet je beter wat je aan elkaar hebt en wat je van elkaar nodig hebt.' Dat levert direct in de praktijk mooie winsten op, vertelt Gabrielle enthousiast. 'Zoals toen politie-eenheden een tijdje terug op een conflict tussen een verkeersregelaar en de bestuurder van een voertuig afgingen. In het korte onderzoek dat het RTIC standaard doet, kwamen geen bijzonderheden naar voren. Normaal gesproken blijft het daar dan bij. Nu zocht een collega van Opsporing direct verder en kwam hij erachter dat de bestuurder banden had met een criminele jeugdgroep en dat het onderzoeksteam interesse had in zijn telefoon. De collega's op straat konden die telefoon direct in beslag nemen.'

Sneller en beter

Hun collega's op straat op afstand ondersteunen of rugdekking geven; daar doen Gabrielle en René het voor. Hoe beter zij en hun collega's informatie kunnen duiden en hoe sneller ze die informatie beschikbaar krijgen, hoe sneller en beter mensen op straat kunnen reageren.

Er is nog veel winst te behalen, weten de twee. René wil naar een situatie toe waarin Gabrielle nog voordat een inbraak plaatsvindt bij hem de meldkamer inloopt en zegt: 'Ik zou een auto naar die plek sturen, want daar gaat het gebeuren straks.' René: 'Dat gaat de realiteit worden. Er is zo veel mogelijk met intelligence, en daar moeten we stap voor stap naartoe werken.' Met ondersteuning van technologie natuurlijk, vult Gabrielle aan. 'Zodat we informatie steeds beter en sneller beschikbaar en gevisualiseerd krijgen. Steeds beter en sneller kunnen duiden, verklaren en voorspellen. En zodat het politiewerk steeds beter en sneller kan worden uitgevoerd.' ■ ■ ■

HET HEEFT PAS ZIN ALS HET NUT HEEFT

Mariëlle den Hengst

Het RTI-lab onderzoekt en beproeft **innovaties** op het gebied van intelligence. Dat doet het nadrukkelijk voor, met én in de praktijk. »

Paul Frederiks

TEKST VINCENT DURVOU | BEELD LEENDERT MASSELINK

VAN PROEFTUIN NAAR WERKVELD

DEZE INNOVATIES VIND JE NU (OF BINNENKORT) IN DE PRAKTIJK

» DE MELDING DIE DE POLITIE op 18 maart 2019 om 10.42 uur kreeg over een schietpartij in een Utrechtse tram, werd gevolgd door een snelgroeiende golf aan informatie. Een wirwar aan berichten, beelden, betrokkenen en locaties op basis waarvan de politie zich een beeld moest vormen. Was er één verdachte of waren het er meer? Hoe zag zijn netwerk eruit? Wat waren de mogelijke vluchtroutes? Kon de heli vliegen? Was de informatie al geïnterpreteerd? Het RTI-lab werkt in verschillende projecten aan vindingen die de politie moeten helpen dat soort vragen te beantwoorden. Vindingen die een gemeenschappelijk beeld vormen dat alle losse brokken informatie in samenhang presenteert en tot overzichtelijke proporties terugbrengt. Realtime inzicht in de gebeurtenissen dat geïnformeerde beslissingen mede mogelijk maakt. Mariëlle den Hengst en Paul Frederiks noemen het voorbeeld van de tramaanslag om uit te leggen wat het RTI-lab doet. 'We onderzoeken en beproeven technische en andere innovaties waarmee we de bijdrage van intelligence aan het politiewerk verder kunnen verbeteren', zegt Mariëlle, die het lab sinds 2017 leidt. 'Als er buiten iets gebeurt, wil je als politie niet alleen over alle informatie beschikken die je nodig hebt om de juiste keuzes te maken. Je wil die informatie ook ontvangen op het moment dat je haar nodig hebt.' De basis voor het RTI-lab werd gelegd met de vorming van een nationale politie in 2012. Intelligence was een van de terreinen waarop de politie stappen wilde zetten. Het leidde tot de oprichting van elf Realtime Intelligence Centers (RTIC's) – eentje voor elke eenheid – die de meldkamers gingen voorzien van waardevolle informatie voor de collega's op straat. 'Maar intelligence is een dynamisch vakgebied,' vertelt Mariëlle, 'met snelle technologische ontwikkelingen waarvan je de toegevoegde waarde wilt onderzoeken. Samen met TNO en The Hague Security Delta hebben we in 2016 daarom het RTI-lab opgezet, een doorlopend experimenteel programma voor ideeën op het gebied van realtime intelligence.' Het RTI-lab is een projectorganisatie met wisselende teams en locaties. Wie bij die locaties denkt aan stierle ruimtes met tl-verlichting, komt bedrogen uit. 'We staan met beide benen in de politiepraktijk', zegt Paul, die zich in 2019 bij Mariëlle voegde. 'We doen alleen experimenten als collega's uit de praktijk actief meedoen aan de experimenten en zij de innovaties relevant achten voor hun dagelijkse werk. Dat is belangrijk, want innovaties krijgen pas betekenis als zij worden toegepast.' De ideeën die het lab beproeft, komen overal vandaan. Paul: 'De ene keer ziet TNO of The Hague Security Delta iets binnen het bedrijfsleven, de overheid of een universiteit waarmee ook de politie wellicht iets kan. De andere keer komt een collega met een mogelijke oplossing voor een probleem uit zijn of haar dagelijkse praktijk.' Aan suggesties geen gebrek. Mariëlle: 'Wat de leden van de projectteams in feite doen is samen reflecteren. Af en toe even uit de dagelijkse hectiek van het politiewerk en nadenken over hoe het politiewerk beter kan. Wie wil dat nou niet? Collega's denken en werken dan ook enthousiast mee.' ■ ■ ■ ■

DYNAMISCH DRAAIBOEK

Paul: 'Voor Prinsjesdag, een sinterklaasintocht of een ander evenement met politie-inzet bereid je scenario's voor, die je opneemt in een draaiboek. Dat vertaalt je naar een actieve plattegrond, waarop je tijdens het evenement live de ontwikkelingen en bewegingen volgt. Bij een dreiging tover je in één klik de voorbereide maatregelen op het scherm, zodat je snel kunt ingrijpen.'

GEOGRAPHIC ANALYSIS FOR LAW ENFORCEMENT (GALE)

Mariëlle: 'We werken aan een zelflerend systeem dat twee locaties aan elkaar kan verbinden. Weten we de ene locatie, dan maakt het systeem een inschatting voor de andere. Heeft er bijvoorbeeld een plofkraak plaatsgevonden, dan wijst het op basis van data over plofkraak naar de mogelijke schuilplaats van de daders. Daar kan je vervolgens gericht collega's heen sturen.'

PROMOTIEONDERZOEK

Paul: 'We doen ook langlopend onderzoek met promovendi. Op dit moment ondersteunen we iemand die onderzoekt hoe je social media kunt gebruiken om incidenten snel te kunnen duiden. Kun je bijvoorbeeld bij een demonstratie op basis van tweets of Facebookberichten inschatten hoeveel mensen er mee gaan doen? En kun je voor die inschatting een algoritme ontwikkelen?'

TOEPASSING SENSORINFORMATIE

Mariëlle: 'Sensoren vormen een nuttige bron van informatie. Kentekenplaatherkenning, bewakingscamera's, telefoonabonnementen. Maar hoe zet je die zo in een profiel dat je eerder kunt ingrijpen, bijvoorbeeld bij het transport van verdovende middelen? Wij hebben een methode ontwikkeld die helpt om profielen op een wettelijk en ethisch correcte manier in te zetten.'

DEZE INNOVATIE REDDE HET (NOG) NET NIET

AUGMENTED REALITY

Mariëlle: 'Agenten krijgen onder meer tijdens de briefing veel informatie die ze op straat nodig hebben. Het idee was om ze via een augmented-reality-bril in specifieke situaties informatie op maat te bieden. Helaas bleek de techniek nog niet zover. Om een persoon te herkennen, moest je die bijvoorbeeld tot op dertig centimeter naderen. Niet handig, dus die bril bewaren we nog even.'

Kees van der Kruk

Bastiaan Deijkers

DE POLITIE- EN INTEL ACADEMIE

BASTIAAN DEIJKERS is teamchef van het Team Intelligence van de Politie-academie. Intelligence-medewerkers kunnen bij de Politieacademie 'formeel leren': startbekwaam worden op onder meer het gebied van informatie, analyse en CTER (contraterrorisme, extremisme en radicalisering), allemaal binnen het intelligencedomein.

Teamchef BI&K eenheid Midden-Nederland en een van de oprichters van de Intel Academie. Bij de Intel Academie leren intelligencemedewerkers 'non-formeel', in de praktijk van het dagelijkse werk met ervaren collega's als leermeester.

KEES VAN DER KRUK

IN DE SCHOOL BANKEN, IN DE PRAKTIJK»

TEKST ANNEMIEK DE RUITER | BEELD TIMO SOPRBER

'HET GROOTSTE DEEL VAN HET WERK KUN JE LEREN, MAAR GEVOEL IS ZEKER OOK BELANGRIJK'

» Op pagina 48 van een magazine over *intelligence* is het misschien een gekke vraag, maar wat is *intelligence* nou eigenlijk?

BASTIAAN: 'Daar zijn zo veel verschillende definities van in omloop dat een hoogleraar er inmiddels een lexicon voor aan het schrijven is. Die wil ik natuurlijk niet het gras voor de voeten wegmaaien, maar volgens mij is het in de kern best simpel: het verwerven van informatie en hier vervolgens waarde aan toevoegen voor de politietoelating. De huidige werkdefinitie van de Politieacademie is: "Geanalyseerde informatie en kennis op grond waarvan beslissingen over de uitvoering van de politietoelating worden genomen". De politie krijgt elke dag een enorme berg informatie binnen. Die moet op een of andere manier verwerkt worden. En natuurlijk liefst op zo'n manier dat je er vervolgens iets aan hebt. Daar komen vaak digitale technieken aan te pas, maar het is geen computermagie. Het is vooral een kwestie van logisch nadenken en veel mensenwerk.'

KEES: 'We zeggen bij de Intel Academie dat *intelligence* bestaat uit "tijdige, actiegericht en beleidsrelevante informatieproducten die helpen om de toekomst vorm te geven, veiligheidsrisico's te beheersen en de onzekerheid bij operationele, tactische en strategische beslissingen te verminderen". Het gaat er dus inderdaad om dat elke informatie die je hebt en krijgt goed gebruikt.'

Wat is het geheim van goede intelligence?

BASTIAAN: 'Voor mij zit het in uitgaan van de menselijke maat. We zijn als politie erg reactief: iemand wordt ergens van verdacht

DE POLITIEACADEMIE

De Politieacademie was een organisatieonderdeel van het Landelijk Selectie en Opleidingsinstituut Politie (LSOP) dat in 1992 werd opgericht. In 2017 is de Politieacademie onderdeel geworden van de politie. De Politieacademie zorgt via onderwijs, onderzoek en kennis voor de versterking en vernieuwing van het vakmanschap van de politie. De Politieacademie is bij wet aangewezen om studenten op te leiden tot startbekwame en vakbekwame politiemensen. In 2019 volgden ruim 3.900 studenten een mbo-, bachelor- of masteropleiding in het Basis Politieonderwijs. Met de afronding van hun opleiding kwalificeren zij zich voor hun eerste baan bij de politie.

en diegene gaan we vervolgens verhoren. Je stelt iemand heel andere vragen wanneer je met hem of haar als "mens" in gesprek gaat om tot waarheidsvinding te komen dan wanneer je in gesprek gaat met een "verdachte" om een zaak rond te maken en te bewijzen dat de verdachte de dader is. Dat vraagt wel een cultuuromslag. Wees niet alleen maar gericht op boeven vangen, maar probeer meer en vaker in te zetten op voorkomen dat mensen boeven worden. Met de juiste informatie kun je veel preventiever te werk gaan dan we nu doen.'

KEES: 'Maar die juiste informatie krijg je alleen met de juiste mensen en de juiste middelen. Goede *intelligence* is een optelsom van processen, technologie en, heel belangrijk, goede vakmensen. Mensen die de politieorganisatie kennen, zodat ze weten wat die organisatie nodig heeft om veilig te kunnen werken. Mensen die hun vak beheersen, die op de hoogte zijn van de nieuwste technieken. En mensen die weten wat de procedures en protocollen zijn. Zodat ze zonder aarzelen opspringen, aan het werk gaan en precies doen wat er nodig is als de toeter gaat.'

Kan je dat leren?

KEES: 'Het zou vreemd zijn als ik daar "nee" op zou antwoorden natuurlijk. Ja, dat kan je leren. Hoewel je er ook wel een beetje gevoel bij moet hebben.'

BASTIAAN: 'Eens. Het grootste deel van het werk kun je leren, maar dat gevoel is zeker ook belangrijk. Politiewerk is mensenwerk.'

Hoe leer je het vak van intelligence-medewerker?

KEES: 'Door formeel leren, bijvoorbeeld bij

'DE JUISTE INFORMATIE KRIJG JE ALLEEN MET DE JUISTE MENSEN EN DE JUISTE MIDDELEN'

Bastiaan op de Politieacademie, en non-formeel leren van je ervaren collega's in de dagelijkse praktijk. Dat laatste doen we bij de Intel Academie. Die is eigenlijk een beetje uit nood geboren. Toen we na de reorganisatie van de politie eindelijk weer nieuwe collega's binnenkregen, was het inwerkprogramma nog niet klaar. Daarom hebben we zelf een programma opgezet waarin we de nieuwe medewerkers als het ware meenamen door de organisatie. Ze zijn vanaf dag 1 aan het werk en we laten ze steeds iets verder los. In de tussentijd krijgen ze microtrainingen, kleine lessen aan de hand van de praktijk. Dat werkt zo goed dat we er inmiddels een officiële lesmethode van hebben gemaakt. Die hebben we gebaseerd op de inzichten van onderwijsgoeroe Karin de Galan. Zij gaat uit van een glijbaan waar je mensen afdrukt. De een verheugt zich erop, de ander zet zich schrap omdat hij eigenlijk niet durft. Je duwt ze allemaal naar beneden en dan help je ze treetje voor treetje de trap weer op om het nog een keer te proberen. Ieder precies met de hulp die hij of zij daarbij nodig heeft. Die methode hebben we verwerkt in de draaiboeken voor onze meesters, de vakmensen die de nieuwe medewerkers inwerken.'

BASTIAAN: 'Zonder die mix van leren in de praktijk en leren op de Politieacademie zouden we niet alle medewerkers in eigen huis kunnen opleiden. Er stromen veel nieuwe mensen in en er zijn er nog veel meer nodig. Die moeten op de werkvloer de praktijk zien, horen en ruiken. En tegelijk moeten ze heel veel weten, hebben ze specialistische kennis nodig die je makkelijker in een leeromgeving opdoet. Denk bijvoorbeeld aan de kennis van wet- en regelgeving.'

DE INTEL ACADEMIE

De Intel Academie werd in 2016 opgericht, specifiek voor ontwikkelen van DRIO-medewerkers (Dienst Regionale Informatieorganisatie). State-of-the-art-intelligence is een optelsom van processen, technologie én vakmensen.

De Intel Academie richt zich op dat laatste punt: de vakmensen van *Intelligence*, en dan specifiek op het non-formeel leren en ontwikkelen van die vakmensen. In de praktijk dus, onder begeleiding van ervaren collega's. Op dat non-formeel leren is een visie ontwikkeld, met methodes en systemen die landelijk zijn uitgerold. Zo werd de Intel Academie geboren. Elk jaar volgen circa vijfhonderd nieuwe *intelligencemedewerkers* een inwerktraject via de Intel Academie. Ook collega's van bijvoorbeeld Opsporing en Handhaving kunnen de hulp inroepen van de Intel Academie om te worden bijgespijkerd over bijvoorbeeld nieuwe werkprocessen en analysetools.

Hoe ziet intelligence er in de toekomst uit?

BASTIAAN: 'Ik hoop op die cultuuromslag van voornamelijk bezig zijn met boeven vangen, zaken oplossen en daarmee vaak reactief werken naar een goede balans tussen preventief, proactief en reactief politiewerk. Gedreven door dezelfde gepassioneerde en professionele politiemensen als nu en in een state-of-the-art-intelligenceproces. Dat vergt een andere houding ten opzichte van data. Ik zie met pijn in mijn hart dat de medewerkers die de meeste informatie binnenhalen, de mensen in de meldkamers en achter de telefooncentrales, in de lagere salarisschalen zitten. Begrijp me niet verkeerd, ze zijn prima toegerust op hun functie, maar het is een ondergewaardeerde plek. Terwijl dat de plek is waar je data binnenhaalt, beoordeelt, verwerkt en doorgeeft aan je collega's. Daar mag best wat meer erkenning voor komen. Mensen en informatie zijn het belangrijkste "goed" dat we als politie hebben, die moeten we koesteren en op waarde schatten.'

KEES: 'Om dat toekomstbeeld waar te maken, hebben we genoeg goed opgeleide en enthousiaste collega's nodig om aan de groeiende vraag naar *intelligence* te kunnen voldoen. Die collega's moeten, zeker in het dynamische domein van *intelligence*, doorlopend blijven leren. Zowel formeel als non-formeel. Het zou fijn zijn als dat in de toekomst door de organisatie nog meer erkend en gedragen wordt. Want nu moeten vooral de meesters die het non-formele deel van het onderwijs voor hun rekening nemen het er nog te vaak gewoon "bij" doen naast hun gewone werk, en lopen ze het risico dat de waan van de dag het wint van de onderwijstaken.' ■ ■ ■

WHATSAPPFRAUDE IN BEEELD

Met de gedeelde informatie tussen politie en banken houdt Intelligence de snelle opmars van WhatsAppfraude realtime in de gaten. Een overzicht in cijfers.

GEMIDDELD SCHADEBEDRAG PER AANGIFTE

TOTAAL SCHADEBEDRAG VAN AANGIFTES IN BEHANDELING

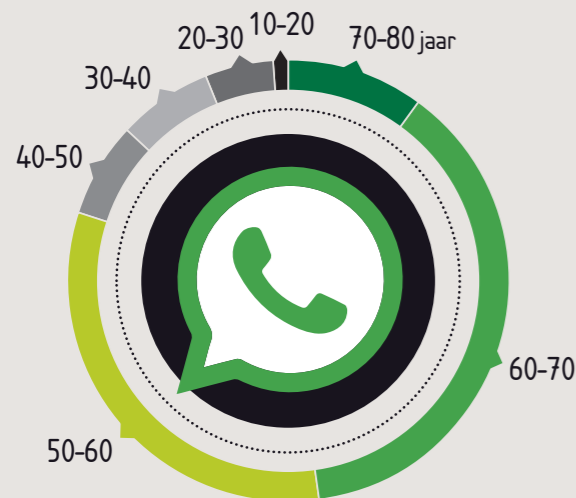

SLACHTOFFERS

AANTAL SLACHTOFFERS

LEEFTIJD SLACHTOFFERS

SLACHTOFFERS, GESLACHT

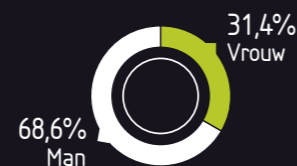

KATVANGERS

AANTAL KATVANGERS

GESLACHT

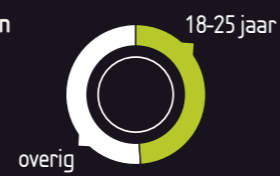

KATVANGER KOMT VOOR IN POLITIESYSTEMEN

LEEFTIJD KATVANGERS

49 procent van de katvangers is tussen de 18 en 25 jaar oud. Waarbij de uitschieter ligt bij **19 jaar**; maar liefst **11 procent** van het totale aantal katvangers heeft deze leeftijd.

BRAM KASTEEL
Leeftijd: 32
Plaats: Woerden

'Een data scientist probeert uit grote hoeveelheden ongestructureerde data precies dát naar boven te halen waar je iets aan hebt. Dat kan een collega veel tijd schelen in zoek- of leeswerk. Het zijn complexe puzzels, en daar ben ik goed in. Deze baan sluit dus mooi aan bij mijn talenten. Maar ook mijn dubbele bachelor wis- en natuurkunde en mijn master in computational neuroscience & machine learning komen van pas. Waar sommige data scientists bij één onderzoek meehelpen, werk ik juist mee aan projecten voor organisatiebrede verbetering en verandering. Bijvoorbeeld het gebruiken van kunstmatige intelligentie in plaats van zoekwoorden om informatie uit de politiesystemen te halen. Je kunt bij zulke projecten niet verwachten dat de eerste de beste poging meteen een succes is. **Mijn baan vereist dus een flinke dosis optimisme en doorzettingsvermogen.** Wanneer de puzzelstukjes uiteindelijk op de juiste plek vallen, zorgt mijn werk voor een kleine verbetering. Maar wel in ontzettend veel zaken! Op mijn manier draag ik dan bij aan een veiliger Nederland. Daar doe ik het voor.'

TEKST: ANNEK DE RUITER | BEEELD: MANON VAN DER ZWAAL

Legenda: Cijfers over 6 maanden (medio april t/m medio oktober 2020)

'Goede intelligence is een van de pijlers onder goed politiewerk. Intelligence helpt ons om snel, slim en succesvol ons werk te doen'

Henk van Essen, korpschef